

2011-11-01
Dnr 43-2011:377

Kiruna kommun
Rektorn vid Bergaskolan

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn av Bergaskolan
i Kiruna kommun

Tillsyn vid Bergaskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Kiruna kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Bergaskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 14 september 2011 och den 15 september 2011.

Tillsynen visar att Bergaskolan under åren 2007–2011 redovisat elevernas kunskapsresultat i varje ämne i årskurs 5 och i årskurs 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Det framkommer att under dessa år var resultaten lägre i ämnena svenska, matematik och engelska än i alla andra ämnen. Särskilt låga var resultaten år 2010. Under år 2011 förbättrade skolan visserligen sin måluppfyllelse i dessa tre ämnen men alla elever nådde inte målen. Mot bakgrund av att alla elever inte når målen i alla ämnen och att behovet av särskilt stöd inte utreds i enlighet med skollagens krav måste skolan vidta åtgärder. Skolan måste säkerställa att alla elever ges förutsättningar att lägst nå kunskapskraven i alla ämnen.

Av tillsynen framgår att de ämnen som främst utvärderats i relation till målen har varit svenska, matematik och engelska och att målen i alla ämnen inte alltid varit styrande i undervisningen. Enligt läroplanen har rektor ansvar för att skolans resultat utvärderas i relation till de nationella målen. Detta förutsätter att undervisningen i alla ämnen är inriktad mot målen och att bedömningar därmed genomförs utifrån kunskapskraven.

Skolan arbetar för att förbättra detta. Under föregående läsår har skolans lärare deltagit i kommunens ämnesgrupper för att sätta sig in i de nya kunskapskraven och det centrala innehållet i läroplanen. Det är Skolinspektionens bedömning att rektor också i det fortsatta arbetet behöver ge kontinuerlig pedagogisk ledning så att skolan som helhet inriktas mot de nationella kunskapskraven.

Tillsynen visar vidare att vid Bergaskolan bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete. För att ytterligare stärka det målinriktade arbetet med att förebygga kränkningar behöver skolan utarbeta en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bergaskolan i Kiruna kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kiruna kommun att senast den **1 februari 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanens kunskapskrav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Undervisningen utgår inte från och omfattar läroplanens kunskapskrav i alla ämnen.

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Studiehandledning ska ges på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).
- Personal som uppmärksammar elev som inte kommer att uppnå kunskapskraven eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektor (3 kap.8 § första stycket).

- Rektor ska se till att behovet skyndsamt utreds (3 kap. 8 § första stycket skollagen).
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap.9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte tillräckligt om elevernas kunskapsmässiga utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Lärarna ska regelbundet utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån läroplanens kunskapskrav (Lgr 11, 2.7 , Bedömning och betyg).
- De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i alla ämnen (10 kap. 13 § skollagen).
- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap.13 § skollagen).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Till följd av anmärkningarna ska **Ni senast den 1 februari 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Trygghet och en god miljö i övrigt

Skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever motsvarar inte kraven i skollagen.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Bergaskolan redovisar måluppfyllelsen i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3 under de senaste fem åren. Måluppfyllelsen varierar från 85–100 procent i svenska och 70–100 procent i matematik. År 2011 når 95 procent av eleverna målen i svenska och i matematik. Samma år når motsvarande andel elever kravnivåerna för godkänt i de nationella proven.

Skolan redovisar också andelen elever som nått de nationella målen i varje ämne i årskurs 5 under åren 2007–2011. Under dessa år nådde alla elever de nationella målen i varje ämne förutom i svenska, matematik och engelska. Resultaten i dessa ämnen var särskilt låga under år 2010, 56 procent av eleverna nådde målen i matematik och 69 procent av eleverna i svenska och engelska. År 2011 förbättrade skolan sin måluppfyllelse i dessa tre ämnen jämfört med år 2010. När det gäller andelen elever som nått kravnivåerna för godkänt i de nationella proven i årskurs 5 motsvarar de resultaten skolans bedömning av måluppfyllelsen i dessa ämnen.

Mot bakgrund av att alla elever inte ges möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen och att behovet av särskilt stöd inte utreds i enlighet med skollagens krav måste skolan vidta åtgärder. Skolan måste säkerställa att alla elever ges förutsättningar att lägst nå kunskapskraven i alla ämnen. Se vidare nedan under bedömningsområdena Bedömning av måluppfyllelse och Särskilt stöd.

När det gäller värdegrundsresultat utvärderas elevernas studiemiljö i skolans likabehandlingsplan. Den beskriver att arbetsmiljön kännetecknas av lugn och att antalet kränkningar har minskat. Skolan har använt sig av kommunens resursperson i värdegrundsfrågor för att förbättra gränssättande i det förebyggande arbetet. Av Skolinspektionens elevenkäter och intervjuer med elever framgår att eleverna upplever att miljön är trygg. Personal bekräftar att det råder en familjär och trygg stämning med vuxennärvaro på skolgården, i korridorer samt att vuxna agerar vid uppkomna incidenter. I de fall kränkningar sker och konflikter uppstår, finns enligt rektor rutiner för att lösa dem.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanens kunskapskrav.

Motivering:

Av dokumentstudier och intervjuer framkommer att målen i kursplanerna inte alltid varit utgångspunkt i undervisningen i alla ämnen. I ämnena svenska, matematik och engelska har inriktningen mot målen varit tydligast medan i exempelvis samhälls- och naturorienterande ämnen uppges att innehållet mer varit i fokus än målen. När det gäller de nya kursplanerna har skolans lärare under föregående läsår arbetat i kommunens ämnesgrupper med att sätta sig in i kunskapskraven och det centrala innehållet i de olika ämnena. Vid skolan pågår också ett arbete med att utarbeta verktyg i form av lokala pedagogiska planeringar i varje ämne och årskurs. Under hösten ska dessa, enligt rektorn, bli ett tydligt stöd och vara utgångspunkt i det pedagogiska arbetet med mål och bedömning av elevers kunskapsutveckling. Rektorn behöver i det fortsatta arbetet ge kontinuerlig pedagogisk ledning så att skolan som helhet inriktas mot de nationella kunskapskraven i alla ämnen.

Författning:

1 kap.11 § skollagen

Lgr 11, Kunskapskraven

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Studiehandledning på modersmålet

Av dokumentstudier och i intervjuer framkommer att studiehandledning inte ges till alla elever som har behov av det. Vid Bergaskolan finns elever med andra modersmål än svenska och som av skolan bedöms vara i behov av studiehandledning i exempelvis thai, somaliska och estniska. Skäl som anges är att det inte finns lärare att tillgå.

Rektors ansvar

Av dokumentstudier och i intervjuer med rektor och lärare framkommer att de rutiner som skolan har, när det befaras att elever inte når kunskapskraven, inte tydligt omfattar rektors ansvar för utredning och för beslut om åtgärdsprogram. Vanligt förekommande är att lärare själva uppfattar elevers behov och att de själva fattar beslut om upprättande av åtgärdsprogram. Därefter lämnas åtgärdsprogrammen till rektor. Rutinerna följer dock inte de krav som lagstiftningen ställer. Rektor måste tydligt se till att beho-

vet av särskilt stöd skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas av rektor. I detta ingår också att personalen ska anmäla till rektor.

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som utarbetats vid Bergaskolan. Dessa åtgärdsprogram beskriver elevs svårigheter, lång- och kortsiktiga mål, åtgärder och i vissa anges tidpunkt för uppföljning. Det framgår dock inte tydligt vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp. De kort- och långsiktiga målen behöver konkretiseras för att kunna utvärderas.

För stöd i utarbetandet av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

Författning:

5 kap. 4 § skolförordningen

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte tillräckligt om elevernas kunskapsmässiga utveckling.

Motivering:

Bedömning av elevernas kunskaper

Vid intervju med rektor och lärare framkommer att kursplanernas krav i alla ämnen inte alltid varit utgångspunkt för lärares uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling. Lärare uppger att främst i ämnena svenska, matematik och engelska har kursplanernas krav varit tydligt styrande och i andra ämnen har lärare mer bedömt vilka moment som hunnits med än att bedöma utifrån varje ämnes mål att uppnå i årskurs 5.

Av intervjuer med rektor och lärare framgår att lokala pedagogiska planeringar har börjat utarbetas för olika ämnen under det senaste året. Rektor anger att lärarna därmed ges tydligare underlag för att kunna bli säkrare i sina bedömningar i alla ämnen. Det framgår i de skriftliga omdömen Skolinspektionen tagit del av att bedömningarna i alla ämnen inte tydligt har relaterat till kursplanernas krav. En bedömning av elevernas kunskaper i samtliga ämnen är, enligt Skolinspektionen, utgångspunkten för att kunna ge den information som en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen ska förmedla.

Individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen

Bergaskolan upprättar individuella utvecklingsplaner för samtliga elever i samband med utvecklingssamtalen. De planer Skolinspektionen tagit del av var skolans insatser för att eleven ska nå målen inte alltid tydligt framskrivna. En individuell utvecklingsplan ska sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och utvecklas så långt som möjligt. Skolans ansvar för undervisningen och dess insatser är således centrala att redogöra för.

När det gäller skriftliga omdömen saknas omdömen om elevernas kunskapsutveckling i relation till målen i alla ämnen som eleven får undervisning i. Vidare ges omdömen i det samhälls- och naturorienterande ämnesblocken och inte i varje enskilt ämne.

Skolinspektionen vill klargöra att, även om eleverna har ämnesövergripande undervisning i samhälls- och naturorienterande ämnen ska skriftliga omdömen om kunskapsutvecklingen ges i varje ämne som eleven får undervisning i. Detta var ett tidigare krav från och med årskurs 5 då kursplanerna hade mål att uppnå i alla ämnen. Från och med läsåret 2011/12 ska detta göras i årskurs 6 utifrån kunskapskraven i varje ämne. Kravet att ge skriftliga omdömen gäller även ämnet teknik och modersmål.

Kiruna kommun har beslutat att införa en digital lärplattform som bland annat ska innehålla individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen. Bergaskolan börjar använda den fullt ut i höst.

Författning:

Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg

3 kap. 4 § skollagen, 10 kap. 13 § skollagen

Anmärkning:

Bedömningsområde: Trygghet och en god miljö i övrigt

Bedömning:

Skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever motsvarar inte kraven i skollagen.

Motivering:

I Skolinspektionens tillsyn ingår att kontrollera om varje skolenhet har en plan mot kränkande behandling som uppfyller skollagens krav. Bergaskolan har en likabehandlingsplan som omfattar förskolor, skolan och Språkcentrum, daterad april 2010. Planen beskriver gemensamma lång- och kortsiktiga mål, insatser och ansvarsfördelning i likabehandlingsarbetet. Vidare innehåller planen en utvärdering av år 2010 och målsättning för läsåret 2011/12. Skolan har identifierat behovet att öka elevernas kunskap om

allvaret med kränkningar på internet. Det går dock inte att utläsa varje verksamhets åtgärder utifrån situationen i respektive verksamhet och inte hur dessa ska följas upp.

Eftersom det framkommit att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling bedömer Skolinspektionen bristen avseende planen mot kränkande behandling som mindre allvarlig. Den måste dock åtgärdas. Skolan ges därför en anmärkning.

För stöd i arbetet med planen mot kränkande behandling se Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Se även Diskrimineringsombudsmannens, Barn- och elevombudsmannens och Skolinspektionens handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling (2009).

Författning:

6 kap.8 § skollagen

Bakgrund

Beskrivning av Bergaskolan

Undervisningen vid Bergaskolan omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6. I skolans lokaler bedrivs även fritidshem och förskoleverksamhet samt kommunens Språkcentrum. Rektorn ansvarar för Bergaskolans alla verksamheter. Bedömningen av fritidshemmens verksamhet redovisas i ett separat beslut.

Skolan har 91 elever i årskurserna 1–6 och 13 elever i förskoleklassen. Eleverna är organiserade i åldershomogena klasser. Personalen är organiserad i tre arbetslag.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråden Pererik Hagberg och Jonas Hedström samt jurist Hanna Karlsson.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Solweig Bäckman
Undervisningsråd

Skolinspektionen

2011-11-01

9 (11)

Dnr 43-2011:377

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet respektive och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som Kiruna kommun och Bergaskolan lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning. Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).